

مروری بر تاریخچه اوپک و عملکرد آن از زمان پیدایش (۵)

اقدامات کشورهای صنعتی در مقابله با کشورهای صادرکننده نفت

روز رسید، کشور نروژ نیز در سال ۱۹۸۰ به طور متوسط بانصد و بیست هزار بشکه در روز بهره برداری نموده است. آلاسکا در سال ۱۹۷۶ روزانه صد و هفتاد هزار بشکه نفت تولید می نمود و در سال ۱۹۸۰ تولید خود را به یک و نیم میلیون بشکه در روز رساند. کشور مکزیک در سال ۱۹۷۴ ششصد و چهل هزار بشکه در روز تولید می نمود که در سال ۱۹۸۰ تولید این کشور به ۱/۹ میلیون بشکه در روز رسید (یعنی تولید این چهار کشور که در سال ۱۹۷۴ کمتر از یک و نیم میلیون بشکه در روز بود، در سال ۱۹۸۰ به حدود پنج و نیم

خود را نیز برای تقسیم بین سایر اعضا تخصیص دهند. اعضای آژانس هر یک متناسب با مقدار مصرف خود حق رای در تصمیمات متخذه دارند. کشورهای عضو آژانس در اجلاسهای بعدی تعهداتی در زمینه کم نمودن مصرف انرژی و کاهش رشد مصرف انرژی نسبت به افزایش تولید ناخالص ملی نموده اند. در این زمینه کشورهای عضو آژانس موفقیت قابل توجهی داشته اند بطوریکه طی دهه ۱۹۶۰ در برابر یک درصد رشد تولید ناخالص ملی بطور متوسط یک درصد مصرف انرژی افزایش یافته ولی طی سالهای ۷۹ - ۱۹۷۳ در برابر هفده

بسمه تعالی
پس از تحولات سال ۱۹۷۳ در زمینه قیمت نفت و افزایش قابل توجه آن از اول ژانویه ۱۹۷۴ کشورهای صنعتی شخصیهایی مثل کیسینجر (وزیر امور خارجه وقت آمریکا) تبلیغات شدیدی بر علیه کشورهای تولید کننده نفت را آغاز نمودند و آنها را به عدم شناخت مسئولیت و ایجاد نابسامانی در اقتصاد جهان محکوم کردند. حتی تعدادی از اقتصاددانان نفت مانند پروفیسور آدلمن پیش بینی هائی در زمینه از هم پاشیدگی اوپک ابراز نمودند. هدف کشورهای صنعتی از حمله به اوپک بهره برداری از جو حاصل از این تبلیغات و تضعیف اوپک بود.

کشورهای صنعتی در مقابله با تصمیمات اوپک سازمانهایی تشکیل دادند و مقررات متعددی وضع کردند:

الف - تاسیس آژانس بین المللی انرژی:
در سپتامبر ۱۹۷۴ نظر آمریکا برای ایجاد یک جبهه واحد از کشورهای صنعتی در مورد مسئله انرژی بصورت تاسیس آژانس بین المللی انرژی واقعیت یافت و نمایندگان عضو سازمان اقتصادی همکاری و توسعه به استثنای فرانسه موافقت خود را با تاسیس آژانس بین المللی انرژی اعلام نمودند. (در حال حاضر بیست و یک کشور از بیست و چهار کشور عضو سازمان اقتصادی همکاری و توسعه در آژانس بین المللی انرژی عضویت دارند).
تعمدات اعضا آژانس عبارت است از اینکه هر یک از اعضا حداقل به مقدار شصت روز مصرف خود ذخیره نفتی در کشور داشته باشند و در صورت بحران انرژی آن برنامه را به مرحله عمل در آورند. به مجرد تحریم صادرات نفت به یک یا چند کشور عضو آژانس و کاهش عرضه نفت به مقدار هفت درصد علاوه بر اجرای برنامه تقلیل مصرف ذخائر

* کشورهای صنعتی به جز فرانسه برای مقابله با تصمیمات اوپک در سپتامبر ۱۹۷۴ با تاسیس آژانس بین المللی انرژی اعلام نمودند و در حال حاضر بیست و یک کشور از بیست و چهار کشور عضو سازمان اقتصادی همکاری و توسعه در آژانس بین المللی عضویت دارند.

میلیون بشکه در روز افزایش یافتند)
ج - وضع مقرراتی در زمینه کاهش وابستگی به نفت:
کشورهای صنعتی جهان برنامه هائی در زمینه محدود نمودن واردات نفتی توأم با توسعه انرژیهای جانشین نفت به مرحله اجرا در آوردند. انجام این اهداف بصورت وضع مقرراتی در زمینه کاهش مصرف وسائط نقلیه، مشوقهای مالیاتی در صورت بهبود سیستم حرارتی منازل، محدود نمودن حرارت منازل در زمستان، تشویق صنایع به استفاده از ذغال سنگ بجای نفت و گاز و توسعه انرژیهای جانشین نفت مانند انرژیهای حاصل از اتم و ذغال سنگ و انرژی خورشیدی وغیره به مرحله عمل

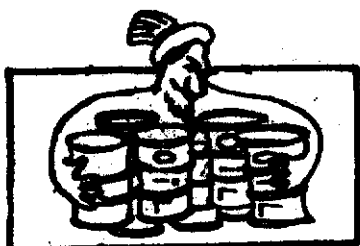
درصد رشد تولید ناخالص ملی کشورهای عضو اوپک مصرف انرژی هفت درصد رشد داشته است.
ب - افزایش اکتشافات نفتی در کشورهای صنعتی و افزایش تولید کشورهای غیر عضو اوپک:
با اینکه امکانات کشف نفت در کشورهای صنعتی محدود است ولی پس از افزایش بهای نفت فعالیتهای اکتشافی شرکتهای نفتی به نحو بارزی متمایل به اکتشاف در کشورهای صنعتی گردید. در عین حال تولید در کشورهای دارنده نفت غیر عضو اوپک افزایش یافت. در سال ۱۹۷۴ انگلستان در دریای شمال تولیدی نداشت در حالیکه در سال ۱۹۸۰ تولید این کشور به ۱/۶ میلیون بشکه در

موضوع بهای انرژی و تضمین تحویل آن در دستور کار کنفرانس قرار گیرد. پس از آن روز مذاکره درپانزده آوریل در نتیجه پافشاری مصرانه ممالک صنعتی درباره محدود نمودن دستور کار کنفرانس به مسئله انرژی این گردهمایی بدون نتیجه فقط با اظهار امیدواری به رفع مشکلات در کنفرانسهای آینده بکار خود خاتمه داد.

پس از چند ماه مذاکرات در سطوح عالی بین کشورهای شرکت کننده در کنفرانس مقدماتی پاریس مجدداً از سیزده اکتبر ۱۹۷۵ کمیته مقدماتی با همان ترکیب کشورهای شرکت کننده در گردهمایی ماه آوریل در پاریس تشکیل گردید. اینبار پس از سه روز مذاکره شرکت کنندگان اعلام نمودند که کنفرانس اصلی در ماه دسامبر با شرکت نوزده کشور در حال توسعه و هشت کشور صنعتی در پاریس تشکیل خواهد شد و مسائل تجلات بین المللی از جمله انرژی را مورد بررسی قرار خواهد داد بدین ترتیب ممالک صنعتی از نظر خود درباره محدود نمودن کار کنفرانس فقط به بررسی مسائل انرژی عدول نموده و پذیرفتند که مسائل مورد علاقه جهان سوم نیز جزو دستور کار کنفرانس قرار گیرد. اولین جلسه کنفرانس اصلی شمال و جنوب از تاریخ شانزده الی نوزده دسامبر ۱۹۷۵ در پاریس با شرکت بیست و هفت کشور آغاز بکار نمود.

کنفرانس چهار کمیسیون تحت عناوین انرژی، مواد خام، توسعه و امور مالی تعیین نمود. کمیسیونها موظف شدند طی سال ۱۹۷۶ مسائل مربوط را بررسی و نتایج را به کنفرانس گزارش نمایند. کمیسیونها طی قریب یکسال و نیم اجلاسهای متعددی تشکیل دادند و در هیچیک از کمیسیونها توافق اساسی حاصل نگردید. علت این عدم موفقیت همانا اصرار کشورهای صنعتی به حل مسئله نفتی آنها بود و علاقمند به حل سایر مسائل نبودند. در نتیجه کنفرانس در آخرین جلسه خود در دوم ژوئن ۱۹۷۷ بدون توافق اساسی بکار خود خاتمه داد.

«بیک نفت شماره ۱۷۶» (ادامه دارد)

* اولین جلسه کنفرانس اصلی شمال و جنوب با شرکت بیست و هفت کشور (نوزده کشور در حال توسعه و هشت کشور صنعتی) برای مدت سه روز در دسامبر ۱۹۷۵ در پاریس آغاز بکار نمود و چهار کمیسیون تحت عناوین انرژی، مواد خام، توسعه و امور مالی تعیین نمود و کمیسیونها موظف شدند طی سال ۱۹۷۶ مسائل مربوطه را بررسی و نتایج را به کنفرانس گزارش نمایند.

گذاشته شد.

د - کنفرانس همکاریهای اقتصادی بین المللی (معروف به کنفرانس شمال و جنوب پاریس): پس از تاسیس آژانس بین المللی انرژی اعلامیه سران دول کشورهای عضو اوپک در الجزایر ظاهراً شرایط لازم برای تشکیل یک کنفرانس جهانی فراهم شده بود متعاقباً رئیس جمهور فرانسه اقدام به دعوت تعدادی از کشورهای عضو اوپک، کشورهای در حال رشد و کشورهای صنعتی نمود. کمیته مقدماتی با شرکت چهار کشور عضو اوپک (ایران، عربستان سعودی، الجزایر و ونزوئلا) و سه کشور در حال توسعه (هندوستان، برزیل و زئیر) و همچنین نمایندگان بازار مشترک دولتهای آمریکا و ژاپن از هفتم آوریل ۱۹۷۵ به منظور تعیین تعداد کشورهای شرکت کننده در کنفرانس اصلی و دستور کار جلسه، تاریخ و محل کنفرانس اصلی آغاز بکار نمود. برداشت نمایندگان شرکت کننده در کمیته مقدماتی متفاوت بود کشورهای در حال رشد و تولید کننده نفت معتقد بودند که کنفرانس بایستی مسائل جهان سوم مانند بهای مواد اولیه، سیستم پولی جهان، انتقال تکنولوژی و مشکلات بازرگانی بین المللی را بررسی نماید و در حقیقت پایه گذار نظام نوین اقتصادی جهان باشد در صورتیکه کشورهای صنعتی می خواستند فقط